

ปริบทของปริเฉทการสัมภาษณ์ทางโทรทัศน์สองประเภท

ชาร์ล บริกต์ (Charles Briggs : 1986) กล่าวว่า ก่อนที่จะตีความถ้อยคำที่ประกอบกันเข้าเป็นบทสัมภาษณ์ จำเป็นต้องศึกษาวิเคราะห์ภาพรวมของการสัมภาษณ์เสียก่อน

“the interview must be analyzed as a whole before any of its component utterances are interpreted” (Briggs , 1986 : 12)

เดบอรา ชิฟฟริน (Deborah Shiffrin , 1994 : 144 – 147) กล่าวว่าวัจนกรรมสื่อสารที่สำคัญที่สุดซึ่งถือเป็นกฎเกณฑ์ของการสัมภาษณ์ก็คือการถาม รูปแบบการถามจะแปรไปตามปริบทการสัมภาษณ์ ดังนั้นการวิเคราะห์การถามไม่สามารถทำได้โดยลำพัง ต้องพิจารณาปริบทการสัมภาษณ์ควบคู่ไปด้วย

ผู้วิจัยจะศึกษาเปรียบเทียบการถามในปริเฉทการสัมภาษณ์ที่เน้นวัตถุประสงค์ต่างกัน สองประเภทคือการสัมภาษณ์เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่ผู้ให้สัมภาษณ์ และการสัมภาษณ์เพื่อหาข้อเท็จจริงจากผู้ให้สัมภาษณ์ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องอ้างอิงที่จะวิเคราะห์ปริบทของการสัมภาษณ์ด้วย เพราะปริบทจะช่วยให้มองเห็นความสัมพันธ์ของรูปแบบการถามกับวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ที่ต่างกัน ได้ดีขึ้น

ในบทนี้ผู้วิจัยจะศึกษาว่าปริเฉทการสัมภาษณ์ที่มีวัตถุประสงค์ต่างกันนั้น มีปริบทแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร ทั้งนี้เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์กลวิธีการถามในปริเฉทการสัมภาษณ์ในบทต่อไป

ก่อนที่จะกล่าวถึงปริบทของการสัมภาษณ์ในรายการโทรทัศน์ทั้งสองประเภท ผู้วิจัยจะได้กล่าวถึงเนื้อหาของบทสัมภาษณ์จากรายการโทรทัศน์ทั้งสองพอสังเขปดังนี้

ก. การสัมภาษณ์ที่เน้นวัตถุประสงค์เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่ผู้ให้สัมภาษณ์

ข้อมูลการสัมภาษณ์ประเภทนี้ได้จากรายการสัมภาษณ์ในรายการทไวไลท์โชว์ ช่วงทอล์คโชว์ จำนวน ๑๐ ครั้ง มีเนื้อหาพอสังเขปดังนี้

ครั้งที่ ๑ บทสัมภาษณ์นัท มิเรย์ เบเนเต็คดี นักร้องหญิงที่กำลังมีผลงานเพลงชุดใหม่ในขณะนั้น เป็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับชีวิตส่วนตัวก่อนที่จะเป็นนักแสดง เริ่มตั้งแต่ชีวิตใน

วัยเด็ก เรื่องการศึกษาเล่าเรียน จนกระทั่งได้มาเป็นนักแสดง และท้ายที่สุดการเป็นนักร้อง รวมถึงผลงานเพลงที่กำลังวางจำหน่ายอยู่

ครั้งที่ ๒ บทสัมภาษณ์ชนากร ไปษยานนท์ นักแสดงชายที่กำลังมีละครออกอากาศอยู่ในขณะนั้น เป็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับชีวิตส่วนตัว เรื่องครอบครัว ชีวิตในวัยเด็ก ชีวิตในวัยเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งขณะที่เรียนชั้นมัธยมศึกษาอยู่ที่โรงเรียนวชิราวุธวิทยาลัย การศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จนถึงการศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จนถึงการที่ได้มาเป็นนักแสดง ผลงานละครที่ได้แสดงไว้และกำลังจะออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่อง ๗

ครั้งที่ ๓ บทสัมภาษณ์นักร้องวงออนเดอะริออคสเปเชียล ๗ คน ได้แก่ แหวน จุติมา สุคตบุตร อีศ วงฟลาย มิคกี้ กบ ไมโคร เหน่ง วาชนีทเซเว่น อ่ำ อมรินทร์ และ หมู คาไลโครสโคป ซึ่งกำลังมีงานเพลงชุดใหม่ในขณะนั้น เป็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการทำงาน เพลงชุดนี้ว่า นักร้องแต่ละคนมาร่วมตัวกันได้ได้อย่างไร และผลงานเพลงชุดนี้เป็นอย่างไรบ้าง

ครั้งที่ ๔ บทสัมภาษณ์นักแสดงจากละครเรื่องสามหนุ่มเนื้อทอง ๖ คน ได้แก่ จักรกฤษณ์ อัมรินทร์ ชนากร ไปษยานนท์ รัชชัญ เทิดวงศ์ ปิยะธิดา วรรณสิขิ ชลิตา เพ็ญอารมย์ และ รุจิรา ช่วยเกื้อ เป็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับบทบาทที่แต่ละคนแสดงในละคร การถ่ายทำละคร และประสบการณ์ที่ได้จากการแสดงละครเรื่องนี้

ครั้งที่ ๕ บทสัมภาษณ์ฮิวโก้ จุลจักร จักรพงษ์ นายแบบโฆษณาชาลิมิลค์ (ผู้สนับสนุนรายการทไวไลท์โชว์รายหนึ่ง) เป็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับชีวิตส่วนตัวตั้งแต่วัยเด็ก การศึกษาเล่าเรียน และการเป็นนายแบบโฆษณา รวมถึงการถ่ายทำโฆษณาชิ้นนี้

ครั้งที่ ๖ บทสัมภาษณ์เอกชัย ศรีวิชัย นักร้องลูกทุ่งที่กำลังมีผลงานโด่งดังในขณะนั้น เป็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับชีวิตส่วนตัวตั้งแต่วัยเด็ก และการผันแปรของชีวิตที่ทำให้ได้มาเป็นนักร้องที่มีชื่อเสียงโด่งดัง

ครั้งที่ ๗ บทสัมภาษณ์นักแสดงจากละครเรื่องมฤต ๗ คน ได้แก่ สมพล ปิยะพงษ์ศิริ สราวุธ พุ่มทอง สราวุธ มาตรทอง เกียรติศักดิ์ อุดมมาก คิมเบอร์ลี่ ซูเวอร์ วิจิตรา ตรีชะกุล และ รุศยา เกิดฉาย เป็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับบทบาทที่แต่ละคนแสดงในละคร การถ่ายทำละคร และประสบการณ์ที่ได้จากการแสดงละครเรื่องนี้

ครั้งที่ ๘ บทสัมภาษณ์ปรีชา พานประดับ นักแสดงซึ่งกำลังมีงานเขียนออกจำหน่าย เป็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับชีวิตส่วนตัว สาเหตุที่ห่างหายไปจากวงการละคร รวมถึงเรื่องงานเขียนเล่มแรกนี้

ครั้งที่ ๘ บทสัมภาษณ์กฤตกริ สิริพงศ์ปรีดา และ มานิดซ์-ศุภนิษฐ์ สิริพงศ์ปรีดา บิดามารดาของกฤตกริ เป็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการเลี้ยงดูกฤตกริ ตั้งแต่วัยเด็ก การศึกษาเล่าเรียนของกฤตกริ การเป็นนักแสดง และบทบาทที่แสดงในละครที่กำลังออกอากาศอยู่ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง ๓

ครั้งที่ ๑๐ บทสัมภาษณ์นักแสดงจากภาพยนตร์เรื่อง ๓๐๓ ก๊ว๊กถ้าอาฆาต ๖ คน ได้แก่ เทย่า ศัตตยา อาทิตย์ วิว พอลวิสุทธิ แครี่ ปริญา อินทรราชย์ อนันดา เอฟวิงแฮม และทรงวุฒิ ศรีเชิดชูธรรม เป็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับบทบาทที่แต่ละคนแสดงในภาพยนตร์ สาเหตุที่ได้รับคัดเลือกให้มาแสดง การถ่ายทำภาพยนตร์ และประสบการณ์ที่ได้จากการแสดงภาพยนตร์เรื่อง ๓๐๓ ก๊ว๊กถ้าอาฆาต

สรุปได้ว่าเนื้อหาของบทสัมภาษณ์ในรายการนี้ ได้แก่ ประวัติชีวิตของนักแสดง ผลงานทางการบันเทิงด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น ละครซึ่งแพร่ภาพออกอากาศอยู่ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง ๓ สถานีเดียวกับรายการทไวไลท์โชว์ ภาพยนตร์ ภาพยนตร์โฆษณา หรือผลงานเพลงซึ่งมักจะวางจำหน่ายในขณะนั้น เป็นการทำให้ประชาชนได้รู้จักและประทับใจนักแสดงเหล่านั้น เพื่อที่จะได้ติดตามผลงานการแสดงของเขาต่อไป ดังที่คันถ์ชิดวณิชติลภกุล (๒๕๔๒) เรียกการสัมภาษณ์ในลักษณะนี้ว่าเป็น “ทอล์กโชว์ไปรโมทละคร”

“ได้ชมรายการทอล์กโชว์หลากหลายช่องหลายรายการแล้ว เกิดความรู้สึกหนึ่งว่า ปัจจุบันรายการทอล์กโชว์ของเมืองไทยมักนิยมนำเอาดารารหรือนักร้องที่เด่นละครของสังกัดช่องนั้น ๆ มานั่งสนทนาด้วยเสมอ เช่น รายการดีสิบที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่อง ๓ ได้นำดาราและนักแสดงละครทีวีเรื่องดีใหญ่มานั่งสนทนา.....

....ดูเหมือนว่า รายการทอล์กโชว์ไปรโมทละครของช่อง ๓ ไม่ได้มีแค่เพียงรายการเดียวเท่านั้น ยังมีรายการอื่น ๆ อื่น อีก เช่น ทไวไลท์โชว์, ดาวล้านดวง, สารระแน, ๑๖๘ ชั่วโมง, สมาคมชมดาว, STUDIO ACTION เป็นต้น เชื่อว่าการที่รายการต่าง ๆ ต้องมีทอล์กโชว์ไปรโมทละครนั้น บางครั้งเจ้าของรายการเองก็คงไม่ปลาทปลิ่มเท่าไคนัก แค่อาศัยว่ามันเป็นใบสั่งจากเบื้องบนที่ลิจิตลงมา จึงต้องทำอย่างซัดเสียมิได้ เนื่องจากเกี่ยวกับความ

อยู่รอดของผู้ผลิตที่ได้เวลาออกอากาศของสถานีมา จึงต้องทำตามคำสั่ง
ไม่เช่นนั้น เวลาที่มีอาจหลุดลอยไป....

ส่วนผู้ชมทางบ้านที่ชมรายการ จึงคล้ายกับต้องเป็นผู้รับเคราะห์กรรม
จากการชมทอล์กโชว์ไปรโมทละคร ไปโดยปริยาย ทั้งแบบที่ชอบและไม่ชอบ”

(กัณฑ์จิต วนิชคติภทฺต , ๒๕๔๒ : ๑๒)

ข. การสัมภาษณ์ที่เน้นวัตถุประสงค์เพื่อหาข้อเท็จจริงจากผู้ให้สัมภาษณ์

ข้อมูลการสัมภาษณ์ประเภทนี้ได้จากบทสัมภาษณ์ในรายการ ไอทีวีทอล์ก
จำนวน ๑๐ ครั้ง มีเนื้อหาโดยสังเขปดังนี้

ครั้งที่ ๑ บทสัมภาษณ์นายมานิตย์ รัตนสุวรรณ นักธุรกิจผู้เลื่อมใสศรัทธา
วัฒนธรรมกายคนหนึ่ง เป็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับกรณีที่มีข่าวโจมตีวัฒนธรรมกายในประเด็นต่าง ๆ
ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเข้าอวาต เรื่องการสร้างสรรค์สถาน เรื่องการบอกบุญประชาชน และเรื่อง
ปาฏิหาริย์ที่กำลังเป็นข่าวอยู่ในขณะนั้น

ครั้งที่ ๒ บทสัมภาษณ์ผู้บัญชาการเรือนจำกลางบางขวาง และเจ้าหน้าที่ใน
เรือนจำอีก ๓ คน เป็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับกรณีที่มีนักโทษแหกคุกว่าเกิดขึ้นได้อย่างไร เป็น
เพราะสภาพความเป็นอยู่ที่แออัดเกินไปหรือไม่ รวมถึงเรื่องสภาพความเป็นไปในเรือนจำว่ามี
ผู้ควบคุมนักโทษจำนวนเท่าไร เพียงพอกับปริมาณนักโทษที่มากขึ้นหรือไม่ และสภาพความ
เป็นอยู่ของนักโทษในเรือนจำ เช่น การฝึกหัดอาชีพให้กับนักโทษ

ครั้งที่ ๓ บทสัมภาษณ์คณะผู้บริหารและเจ้าหน้าที่การทำเรือแห่งประเทศไทย
ได้แก่ นายถาวร จุลนันทน์ ผู้อำนวยการการทำเรือแห่งประเทศไทย นายอำนาจ พลละมิ
ตัวแทนพนักงานการทำเรือ ฯ และนายประจูด เข้มศรี คนจับปืนจันทกสูติสินค้า เป็นการ
สัมภาษณ์เกี่ยวกับกรณีการทำเรือ ฯ มักถูกมองว่าเป็นสถานที่ที่มีการทุจริตคอร์รัปชัน เพราะมี
การคิดสินบนเจ้าหน้าที่กันอย่างเปิดเผย และหลังจากผู้อำนวยการการทำเรือ ฯ ได้ออกมาตรการ
ใหม่ที่จะไม่ให้มีการรับเงินสินบนนี้อีก ทำให้เกิดข้อสงสัยว่าจะเป็นไปได้มากน้อยแค่ไหน
และที่ผ่านมาเจ้าหน้าที่รับสินบนกันอย่างไรบ้าง

ครั้งที่ ๔ บทสัมภาษณ์พล.ต.สนั่น ขจรประศาสน์ และทีมที่ปรึกษาเตรียม
ความพร้อมรับการอภิปรายไม่ไว้วางใจ คือพล.ต.มนูญกฤต รูปขจร และนายถวิล โพรตมภ์
เป็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ของพล.ต.สนั่น ขจรประศาสน์
ซึ่งกำลังจะถูกอภิปรายไม่ไว้วางใจจากพรรคฝ่ายค้าน และเกี่ยวกับกรณีการขู่วางระเบิดใน
กรุงเทพฯ ฯ ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่ทำให้ตายขวัญและกำลังใจประชาชนเป็นอย่างมากในขณะนั้น

ว่าเกี่ยวข้องกับเรื่องทางการเมืองหรือไม่ อย่างไร และพล.ต.สนั่น ขจรประศาสน์ซึ่งเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจะรับผิดชอบเรื่องนี้อย่างไร

ครั้งที่ ๕ บทสัมภาษณ์ พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ เนื่องจากบทสัมภาษณ์ครั้งที่ ๔ มีการกล่าวพาดพิงถึงพล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ ผู้นำฝ่ายค้านเป็นผู้อยู่เบื้องหลังความไม่สงบกรณีที่มีการขู่วางระเบิดตามศูนย์การค้า เพราะต้องการทำลายความน่าเชื่อถือของรัฐบาล การสัมภาษณ์ครั้งนี้จึงเกี่ยวกับข่าวที่ว่านี้ รวมถึงการเตรียมความพร้อมในการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล

ครั้งที่ ๖ บทสัมภาษณ์ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี นายชวน หลีกภัย การสัมภาษณ์สืบเนื่องมาจากการสัมภาษณ์ครั้งที่ ๕ ที่พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธได้ให้สัมภาษณ์วิพากษ์วิจารณ์การทำงานของฝ่ายรัฐบาลโดยเฉพาะ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี การสัมภาษณ์ครั้งนี้จึงเกี่ยวกับการทำงานของ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ในประเด็นที่ถูกวิพากษ์วิจารณ์

ครั้งที่ ๗ บทสัมภาษณ์วุฒิสมาชิก ๒ คนคือ นายธีรยุทธ วัฒนสุวรรณ และนายสวัสดิ์ หอรุ่งเรือง ซึ่งกำลังจะเดินทางไปพบปะหารือกับคณะกรรมการกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) ที่ประเทศสหรัฐอเมริกาเรื่องการแก้ปัญหาเศรษฐกิจในประเทศไทยที่ไม่ค่อยประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เป็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการเดินทางไปครั้งนี้ว่าเป็นเพราะเหตุผลส่วนตัว เรื่องที่ตนเองเป็นลูกหนี้รายใหญ่ของกองทุนการเงินระหว่างประเทศอยู่ในขณะนั้น หรือเป็นการไปเพื่อช่วยเหลือฝ่ายรัฐบาลหรือฝ่ายค้านหรือไม่อย่างไร

ครั้งที่ ๘ บทสัมภาษณ์พล.ต.อินทรัตน์ ยอดบางเตย ซึ่งเป็นผู้มีอิทธิพลในจังหวัดเชียงใหม่และพื้นที่ภาคเหนือ เป็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับกรณีที่พล.ต.อินทรัตน์ตกเป็นผู้ต้องสงสัยในเหตุการณ์ขู่วางระเบิดบ้านพักของผู้บัญชาการเรือนจำจังหวัดเชียงใหม่ รวมถึงการที่ถูกมองว่าเป็นผู้มีอิทธิพลคุมพื้นที่ภาคเหนือ

ครั้งที่ ๙ บทสัมภาษณ์นางรศ.นันทรี ไชยสัจฉนักรรยาของนายอุริค ภู่งัก เป็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการจับกุมและฟ้องร้องนายอุริค ภู่งัก ในคดียาเสพติดและค้าประเวณี รวมถึงถกถอบชนของหนีภาษี ว่ามีความเป็นมาอย่างไร และมีส่วนเกี่ยวข้องกับพล.ต.สนั่น ขจรประศาสน์ตามที่ฝ่ายค้านอ้างถึงในการอภิปรายไม่ไว้วางใจหรือไม่อย่างไร

ครั้งที่ ๑๐ บทสัมภาษณ์ประธานวิปฝ่ายค้านและฝ่ายรัฐบาล คือนายชิงชัย มงคลธรรม และอาจารย์เจริญ คันธวงศ์ เป็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับเหตุการณ์หลังจากการ

อภิปรายไม่ไว้วางใจฝ่ายรัฐบาล ว่าได้เกิดอะไรขึ้นบ้าง ทั้งสองฝ่ายพอใจกับผลงานหรือไม่ และ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังจากการอภิปรายแล้วจะเกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองขึ้นหรือไม่อย่างไร

สรุปได้ว่าเนื้อหาของการสัมภาษณ์ในรายการนี้เกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์ หรือ หน่วยงานของผู้ให้สัมภาษณ์ที่กำลังเป็นข่าวทางหน้าหนังสือพิมพ์ และส่วนใหญ่จะเป็นข่าวทางด้านลบ

๓.๑ การศึกษาปริบทการสัมภาษณ์ตามกรอบ SPEAKING ของ HYMES

ในการวิเคราะห์ภาษานอกจากจะต้องทำความเข้าใจตัวภาษาแล้ว สิ่งทีแวดล้อมการใช้ภาษานั้นก็มีความสำคัญ เพราะสิ่งเหล่านั้นเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้ภาษาในแต่ละสถานการณ์ให้ต่างกันไป ผู้ใช้ภาษาเองมักทราบดีว่าตนกำลังใช้ภาษาอยู่กับใคร ที่ไหน และอย่างไร ซึ่งบางครั้งก็เป็นไปเองตามธรรมชาติ แต่บางครั้งก็ถูกควบคุมอย่างตั้งใจโดยผู้ใช้ภาษา จึงกล่าวได้ว่าปริบทหรือลักษณะที่แวดล้อมการใช้ภาษาในแต่ละสถานการณ์นั้นสัมพันธ์กับรูปแบบภาษาที่ถือออกมาเสมอ

ด้วยเหตุนี้ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจึงศึกษาปริบทของการสัมภาษณ์ เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์การถามในการสัมภาษณ์ต่อไป และแนวทางการศึกษาปริบทของการสื่อสารที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางก็คือแนวคิดพื้นฐานที่วรรณนาแห่งการสื่อสารของ เดลท์ ไฮมส์ (Dell Hymes : 1968) ดังที่ บลอมมาร์ท (Blommaert , 1998 : 3) กล่าวไว้ว่า

“ The work of Dell Hymes has had a tremendous influence on the development of linguistics, sociolinguistics, anthropological linguistics and indeed pragmatics since 1968.

He created a new lexicon for talking about speech and language in relation to culture and society (including terms such as way of speaking and ethnopoetics , etc”

แนวคิดเรื่องชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการสื่อสารหรือ Ethnography of Communication (ซึ่งเดิมใช้ว่า Ethnography of Speaking หรือชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการพูด) เป็นแนวคิดของ เดลท์ ไฮมส์ (Dell Hymes) ซึ่งได้รับการพัฒนาและนำเสนอในระหว่างทศวรรษ 1960-1970 แนวคิดนี้กล่าวถึงการวิเคราะห์ภาษาในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม การใช้ภาษาที่ต่างหน้าที่ ต่างเหตุการณ์ ต่างชุมชน หรือต่างสังคม ย่อมแตกต่างกัน เพราะการใช้ภาษาแปรไปตาม

ปริบทที่แวดล้อม การจะเข้าใจการสื่อสารได้ต้องเกิดจากความเข้าใจพฤติกรรมโดยรวมของการสื่อสารนั้นด้วย กล่าวอีกนัยหนึ่งคือนอกจากจะเข้าใจตัวสารซึ่งเป็นแก่นของการสื่อสารแล้วยังจำเป็นต้องพิจารณาองค์ประกอบอื่นๆ ซึ่งเป็นปริบทแวดล้อมการสื่อสารนั้น

เดลต์ ไฮเมส (Hymes : 1974 , อ้างใน อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ : ๒๕๔๑) ได้เสนอกรอบที่ใช้วิเคราะห์ปริบทแวดล้อมภาษาตามแนวชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการสื่อสารไว้ โดยสรุปเป็นคำว่า SPEAKING กล่าวคือ

S ย่อมาจาก Setting หรือ Scene (ฉาก หรือ กาลเทศะ) หมายถึง สถานที่และเวลาที่เกิดเหตุการณ์การสื่อสารนั้น ถือเป็นปัจจัยแวดล้อมทางกายภาพ ว่าเหตุการณ์การสื่อสารนั้นเกิดขึ้นที่ไหน เมื่อไร

P ย่อมาจาก Participants (ผู้ร่วมเหตุการณ์) หมายถึงผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการสื่อสารนั้น ซึ่งได้แก่ผู้พูด - ผู้ฟัง ผู้ส่งสาร - ผู้รับสารในการสื่อสาร ในบางครั้งอาจนับรวมผู้อื่นที่อยู่ในสถานที่ที่เกิดเหตุการณ์การสื่อสารด้วยในกรณีที่บุคคลนั้นมีอิทธิพลต่อสถานการณ์การสื่อสารที่กำลังดำเนินอยู่ ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม

E ย่อมาจาก Ends (จุดมุ่งหมาย) หมายถึงวัตถุประสงค์ที่ผู้ร่วมเหตุการณ์ตั้งไว้ใน การสื่อสารแต่ละครั้ง กล่าวได้ว่าเป็นเป้าหมายประสงค์ของผู้ร่วมเหตุการณ์การสื่อสารในครั้งนั้นๆ ว่าต้องการให้เกิดสิ่งใดขึ้น

A ย่อมาจาก Act sequence (การลำดับวัจนกรรม) หมายถึงการลำดับวัจนกรรมในการสื่อสารว่าใช้วัจนกรรมใดในการขึ้นต้น ดำเนินการสื่อสาร และปิดท้ายการสื่อสารนั้นๆ

K ย่อมาจาก Key (กุญแจ) หมายถึงน้ำเสียงหรือท่วงทำนองในการสื่อสารอันเป็นกุญแจใจไปสู่ความเข้าใจความหมายที่ชัดเจนยิ่งขึ้นของสารที่ผู้ส่งสารต้องการสื่อ น้ำเสียงหรือท่วงทำนองอาจเป็นไปในลักษณะจริงจัง หรือเป็นแบบเป็นกันเอง ถ้อยทีถ้อยอาศัย มีการหยอกล้อกันอย่างสนิทสนม หรือเป็นการเสียดสี เหน็บแนม เป็นต้น

I ย่อมาจาก Instrumentalities (เครื่องมือ) หมายถึงวิธีการในการสื่อสาร เช่น การพูด ปากเปล่า การใช้เครื่องมือสื่อสารแบบต่างๆ เช่น โทรศัพท์ โทรเลข นอกจากนี้ยังรวมถึงลักษณะภาษาที่ใช้ การเลือกใช้ถ้อยคำ การใช้ความเปรียบ การใช้ภาษาถิ่นรวมถึงการสลับภาษา หรือการใช้วงวนภาษาเพื่อสื่อความหมายในลักษณะต่าง ๆ เช่น อากัปกริยาท่าทาง การหัวเราะ การขบขัน การแสดงสีหน้า การใช้ระดับเสียงที่ต่างกัน เหล่านี้เป็นต้น

N บ่อมาจาก Norm of Interaction & Interpretation (บรรทัดฐานของปฏิสัมพันธ์และการตีความ) หมายถึงข้อตกลงอันเป็นที่ทราบและยอมรับกันเกี่ยวกับการปฏิบัติตนของผู้ร่วมเหตุการณ์ระหว่างการสื่อสาร และข้อตกลงเกี่ยวกับการตีความหมายของสารที่สื่อในเหตุการณ์แบบต่างๆ ซึ่งในแต่ละวัฒนธรรม หรือเหตุการณ์การสื่อสารอาจแตกต่างกัน

G บ่อมาจาก Genre (ประเภทการสื่อสาร) หมายถึงประเภทของปริจเฉท เช่น การสวด การหาเสียง การปลุกระดม การบรรยาย การแสดงความคิดเห็น หรือการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้ใช้กรอบทฤษฎีชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการสื่อสารนี้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ปริบทการสัมภาษณ์ของรายการทไวไลท์โชว์และรายการโอทีวีทอล์ค และได้ผลสรุปดังนี้

๓.๑.๑ ปริบทการสัมภาษณ์ของรายการทไวไลท์โชว์

๑.) ฉาก (Setting หรือ Scene)

ฉากหรือสถานที่ที่เกิดเหตุการณ์การสัมภาษณ์ในรายการทไวไลท์โชว์ทุกครั้งคือห้องบันทึกเทปการสัมภาษณ์ของรายการ ซึ่งมีการจัดเตรียมไว้อย่างตายตัว กล่าวคือถ้ามีผู้ให้สัมภาษณ์เพียงคนเดียว ผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์จะนั่งเก้าอี้รับแขกคนละตัวนั่งหันหน้าเข้าหากัน ตรงกลางจะมีโต๊ะเล็ก ๆ วางแจกันดอกไม้ไว้อย่างสวยงาม ถ้าในการสัมภาษณ์ครั้งนั้นมีผู้ให้สัมภาษณ์สองคน จะจัดให้ผู้สัมภาษณ์นั่งเก้าอี้มุมตึก ไม่มีที่เท้าแขนตรงกลาง ส่วนผู้ให้สัมภาษณ์นั่งเก้าอี้นวมตัวยาว ไม่มีที่เท้าแขนอยู่ทางข้างขวาของผู้สัมภาษณ์ หรือทั้งข้างขวาและข้างซ้ายในกรณีที่มีผู้ให้สัมภาษณ์มากกว่าสองคน และยังคงมีโต๊ะเล็ก ๆ วางแจกันดอกไม้อยู่ตรงกลาง การจัดฉากมีลักษณะชัดเจนเช่นนี้ทุกครั้ง กล่าวคือมีลักษณะเหมือนการจัดเก้าอี้รับแขก

เวลาในการสัมภาษณ์นั้นไม่ทราบแน่ชัด เป็นการสัมภาษณ์ล่วงหน้าเพื่อบันทึกเทปไว้สำหรับออกอากาศในภายหลัง คือทุกเย็นวันอาทิตย์เวลาประมาณ ๑๖.๐๐ น.

๒.) ผู้ร่วมเหตุการณ์ (Participants)

ผู้ร่วมเหตุการณ์การสัมภาษณ์ของรายการทไวไลท์โชว์ประกอบด้วย ผู้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้ชมในห้องบันทึกเทปการสัมภาษณ์ และผู้ชมทางบ้าน

ผู้สัมภาษณ์ หรือพิธีกรของรายการที่ทำหน้าสัมภาษณ์ทุกครั้งคือ
ไทรภพ ติมปัทธ

ผู้ให้สัมภาษณ์ หรือแขกรับเชิญของรายการนี้ส่วนใหญ่เป็นบุคคลในวงการบันเทิง เช่น นักแสดง นักร้อง นายแบบและนางแบบโฆษณาซึ่งกำลังมีผลงานการแสดงหรือกำลังได้รับความนิยมอยู่ในขณะนั้น

ผู้ชมในห้องบันทึกเทป ส่วนใหญ่จะเป็นนักเรียนนักศึกษาจากสถานศึกษาต่างๆที่มาชมการบันทึกเทปการสัมภาษณ์ของรายการ ผู้วิจัยจัดว่าบุคคลเหล่านี้เป็นผู้ร่วมเหตุการณ์ เพราะการสัมภาษณ์แทบทุกครั้ง (๗ ครั้ง จาก ๑๐ ครั้ง) ผู้สัมภาษณ์จะแสดงให้เห็นว่ามีผู้ชมอยู่ในเหตุการณ์การสื่อสารนั้นด้วย โดยให้ผู้ชมได้แสดงปฏิกริยาร่วมระหว่างการสัมภาษณ์ในลักษณะของการให้ตอบคำถามสั้น ๆ เช่น

ตัวอย่าง บทสัมภาษณ์รายการทไวไลท์โชว์ครั้งที่ ๓

- ค. จริง ๆ ผมกับเพลงร็อค.ผมอยู่ด้วยกันมานานจนกระทั่งแบบ,ไม่ได้จำกัดตัวเองว่าเป็นแบบไหนแล้ว.
- ด. อืม.กระบี่อยู่ที่ใจแล้ว.อืมที่ท่านอาจารย์ร็อค. (ผู้ชมในห้องบันทึกเทปส่งเสียงกรี๊ด และหัวเราะ) กระบี่ท่านอยู่ที่ใจแล้ว.เดี๋ยวก่อน.พวกเราเห็นด้วยหรือเปล่า. (ผู้ชมในห้องบันทึกเทปตอบ “เห็นด้วย”)

แม้บางครั้งผู้ชมในห้องบันทึกเทปไม่ได้มีส่วนร่วมในการได้ตอบบทสนทนา ผู้วิจัยก็จัดให้ผู้ชมเป็นผู้ร่วมเหตุการณ์ด้วย เพราะถือว่าเป็นองค์ประกอบที่ปรากฏชัดเจนในเหตุการณ์การสื่อสารนั้น อย่างน้อยที่สุดก็มีส่วนร่วมในการปรบมือต้อนรับผู้ให้สัมภาษณ์ เป็นการแสดงออกถึงการให้เกียรติผู้ให้สัมภาษณ์ นอกจากนี้ยังได้แสดงอวัจนภาษาอื่น ๆ ได้แก่การส่งเสียงหัวเราะ เสียงกรี๊ด เมื่อรู้สึกพอใจคำตอบของผู้ให้สัมภาษณ์ ซึ่งมีผลให้บรรยากาศของการสัมภาษณ์เป็นไปอย่างมีชีวิตชีวา สนุกสนาน ไม่เคร่งเครียดจนเกินไป

ผู้ชมที่บ้าน ผู้วิจัยจัดให้บุคคลเหล่านี้เป็นผู้ร่วมเหตุการณ์ของการสัมภาษณ์ด้วย แม้จะไม่ได้มีส่วนร่วมในการได้ตอบบทสนทนาโดยตรง แต่เป็นผู้ที่ผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์ต้องคำนึงถึง และมักเป็นเป้าหมายในการสื่อสารของทั้งผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์ ทั้งนี้เพราะผู้ให้สัมภาษณ์คือบุคคลที่ต้องการการสนับสนุนและความนิยมจากผู้ชม ผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์จึงต้องถาม-ตอบ โดยคำนึงถึงเรื่องภาพลักษณ์ในสายตาของผู้ชมที่บ้าน

๓.) จุดมุ่งหมาย (Ends)

ผู้สัมภาษณ์ไม่ได้บอกอย่างชัดเจนว่าจุดมุ่งหมายของการสัมภาษณ์แต่ละครั้งคืออะไร เพียงแต่กล่าวว่าเป็นการสัมภาษณ์เพื่อพูดคุยกับผู้ให้สัมภาษณ์ ให้ได้รู้จักชีวิตส่วนตัว และตัวตนของผู้ให้สัมภาษณ์ เช่น

ตัวอย่าง บทสัมภาษณ์รายการทไวไลท์โชว์ครั้งที่ ๒

ถ. กลับมาสู่รายการของเราอีกครั้งครับ.นี่คือทไวไลท์โชว์.และนี่คือช่วงทอล์กโชว์ของเรา.ทอล์กโชว์ของเรานี้ท่านผู้ชมจะได้พบกับพระเอก.ท่านผู้ชมครับ,พระเอกแต่ละคนจะมีคาร์แรกเตอร์ที่แตกต่างกันไป.บางคนอาจจะมีคุณสมบัติในตัวเองที่เป็นชายชาติตรี.พระเอกของผมในวันนี้เป็นลักษณะพิเศษที่โดดเด่นมากๆ ก็คือ,ลักษณะของชาติตรี.เป็นพระเอกนักบู๊.ละครส่วนใหญ่ที่เขาเล่นก็จะเป็นละครบู๊ทั้งนั้น.เป็นพระเอกในสังกัดของยูม่า.เค้าเคยมาร่วมรายการกับเราแล้วครั้งนึงในละครเรื่อง โปลิศจับขโมย.วันนี้เค้ามาร่วมรายการกับเราอีก.แต่วันนี้มาแบบหมดเปลือกเลย.มาพบกับชายชาติตรีของผม.คุณอุ๋ ฆนากร ไปชยานนท์ครับ.

จากตัวอย่าง จะเห็นว่าแม้ผู้สัมภาษณ์ไม่ได้กล่าวอย่างชัดเจนว่าวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์คืออะไร แต่ก็ได้กล่าวไว้ว่า “มาพบกับ.....” และ “แบบหมดเปลือก” ซึ่งแสดงให้เห็นว่าจะเป็นการสัมภาษณ์เรื่องราวชีวิตส่วนตัวนั่นเอง

เมื่อพิจารณาเนื้อหาของการสัมภาษณ์แต่ละครั้งแล้วจะพบว่าผู้สัมภาษณ์จะเลือกเฉพาะประเด็นที่ติดใจของผู้ให้สัมภาษณ์มาพูดคุย โดยการถาม-ตอบมีการตระเตรียมกันไว้ล่วงหน้า เพราะผู้สัมภาษณ์มีข้อมูลในเรื่องที่ถามแล้ว ดังที่ผู้สัมภาษณ์พูดครั้งหนึ่งก่อนการสัมภาษณ์ว่า

ตัวอย่าง บทสัมภาษณ์รายการทไวไลท์โชว์ครั้งที่ ๕

ถ.เค้าคนนี้ก็คือนุ่มน้อยที่เป็นพริเซินเตอร์ในโฆษณาของดัชมิลล์ซึ่งตอนนี้เป็นที่ฮือฮาจริง ๆ นะครับ.ทั้งโทรศัพท์ ,ทั้งเสียงเรียกร่องต่าง ๆ ที่เข้ามาสู่รายการเหลือคณานับ. เพราะฉะนั้นแน่นอน.เราก็เลยสืบเสาะประวัติเค้าดูก่อนว่าเอ๊ะ ! เหมาะสมที่จะมาพูดคุยกันมั๊ย. หลังจากสืบเสาะมาเสร็จเรียบร้อยแล้ว.ท่านผู้ชมครับ.นำที่จะพูดคุยกับเค้าจริง ๆ เพราะว่าหลายถึงหลายอย่างที่พอหนุ่มคนนี้มีอยู่ในตัวเนี่ย.นำที่จะฟังเค้าพูดจริง ๆ ครับ.และเค้ามาร่วมรายการแล้ว.ขอเชิญท่านผู้ชมพบกับ คุณจุลจักร ฮิวโก้ จักรพงษ์ครับ.

นอกจากนี้บางครั้งยังทราบได้จากถ้อยคำที่ใช้ว่าผู้สัมภาษณ์ทราบคำตอบของคำถามที่ถามอยู่แล้ว การถามนั้นใช้เพียงเพื่อให้ผู้ให้สัมภาษณ์ได้เป็นผู้เล่าเรื่องหรือเหตุการณ์นั้น ๆ ด้วยตนเอง

ตัวอย่าง บทสัมภาษณ์รายการทไวไลท์โชว์ครั้งที่ ๒

- ก. เออ : โกล้เสร็จแล้วหิอะ.
- ค. โอ้โฮ ! ถ่ายได้น้อยมาก.
- ก. ได้น้อยมาก. เห็นบอกว่านางฉานนี่
- ค. สามวันได้จากเคียว.

จากตัวอย่าง ผู้สัมภาษณ์ถามผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับเรื่องการถ่ายทำละครเรื่องใหม่ ว่าคงโกล้เสร็จแล้วใช่ไหม แต่เมื่อผู้ให้สัมภาษณ์ตอบว่า “ถ่ายได้น้อยมาก” ผู้สัมภาษณ์ถามเพื่อให้เล่าต่อว่า “เห็นบอกว่า...” ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ให้สัมภาษณ์มีข้อมูลอยู่แล้วว่าการถ่ายทำละครเรื่องนี้ใช้เวลามาก เพราะเป็นละครบู๊ที่พิถีพิถัน แต่อยากจะให้ผู้ให้สัมภาษณ์เป็นผู้เล่าเรื่องเอง จึงถามคำถามแรกเพื่อนำเข้าสู่เรื่องที่จะพูดต่อไป

นอกจากนี้ยังพบว่า บางครั้งผู้สัมภาษณ์จะพูดอย่างชัดเจนแจ้งว่าขอฝากผลงานของนักแสดงที่มาให้สัมภาษณ์ ซึ่งได้แนะนำตัวไปแล้วไว้ด้วย และยังเปิดโอกาสให้ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ฝากผลงานของตนกับผู้ชมอย่างตรงไปตรงมา นับเป็นการกระทำที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์โดยตรง

ตัวอย่าง บทสัมภาษณ์รายการทไวไลท์โชว์ครั้งที่ ๔

- ก. ไทยทีวีสีช่องสามพยายามทำสิ่งที่ดีที่สุดให้กับท่านนะครับ. แล้วตอนนี้เราก็แนะนำน้องใหม่เข้ามาอีกคนนึงแล้ว. น้องเจ็มนะคะ. ก็ฝากไว้ด้วย. น้องเจ็มนะคะ. ไรฝากถึงคุณผู้ชมมั๊ยคะ .

๔.) การลำดับวัจนกรรม (Act Sequence)

การลำดับวัจนกรรมของการสัมภาษณ์ในรายการนี้เป็นไปในลักษณะที่ค่อนข้างชัดเจนตายตัวกล่าวคือ เริ่มด้วยการเปิดการสัมภาษณ์ การถามคำถาม และการปิดการสัมภาษณ์

การเปิดการสัมภาษณ์

การเปิดการสัมภาษณ์เริ่มจากการกล่าวเปิดช่วงของรายการ เนื่องจากรายการนี้มีหลายช่วง การเปิดการสัมภาษณ์มีลักษณะดังนี้ คือ การกล่าวเปิดช่วงการสัมภาษณ์ การเกริ่นนำเรื่องที่จะสัมภาษณ์ การนำเข้าสู่การสัมภาษณ์ การแนะนำผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งจะเป็นการพูดถึงแต่เฉพาะในทางที่ดีทุกครั้ง และ การทักทายผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งจะรวมถึงการกล่าวขอบคุณผู้ให้สัมภาษณ์ที่มาร่วมรายการด้วย ลักษณะต่าง ๆ เหล่านี้อาจจะมีการสลับลำดับก่อนหลังไปบ้างขึ้นกับความเห็นเหมาะสมของผู้สัมภาษณ์

ตัวอย่าง บทสัมภาษณ์รายการทไวไลท์โชว์ครั้งที่ ๘

ถ. กลับมาสู่รายการของเราอีกครั้งครับ. นี่คือช่วงทอล์คโชว์ของเรา. ทอล์คโชว์ของเราในวันนี้ท่านจะได้พบกับนางเอกคนนึงซึ่งเป็นนางเอกที่น่ารักมากนะครับ, ในลีลาการแสดงของเธอ. ในตัวจริงของเธอ, ในครอบครัวเธอ, เธอเป็นคนที่มีความน่ารักมาก. และตอนนี้ละครของเธอที่กำลังโด่งดังอยู่ทางไทยทีวีสีช่อง ๓ แห่งนี้. นั่นก็คือคนึงหวนะครับ. ถ้าเกิดใครเป็นแฟนละครตอนเย็น ๆ ถึงค่าของเรา. คนึงหวน่ารักมาก. และนางเอกก็น่ารักจริง ๆ. วันนี้เธอให้เกียรติกับเรามาร่วมรายการ. แต่ไม่ได้มาคนเดียว. มาพร้อมกับคุณพ่อคุณแม่เลยครับ. ขอเชิญท่านพบกับคุณกฤษศรี, คุณมานิตย์และคุณศุภนิษฐ์ สิริพงษ์ปริดาครับ.

สวัสดีครับ. เชิญครับ. เชิญนั่งครับ. วันนี้มาหมดเลยนะครับ. และก็ให้เกียรติกับรายการของเราเนะครับ. ความจริงนึ่งกับเรารู้จักกันนานแล้วนะ. แต่ว่าโอกาสที่จะได้คุยทอล์คโชว์กันอย่างนี้เนี่ยไม่ค่อยมี. วันนี้เป็นครั้งแรกที่จะได้คุย. และ โชคดีพอได้คุยทีนึ่งก็ได้คุยทั้งครอบครัวเลยนะครับ. ขอขอบคุณคุณพ่อคุณแม่ด้วยนะครับที่กรุณากับรายการของผมนะครับ. จริง ๆ ถูกสาวคอนนีออกตะครออยู่. คนึงหวนละครดังเลย. คุณพ่อชอบคู่มือครับ.

การถามคำถาม

ถ้ามีผู้ให้สัมภาษณ์เพียงคนเดียว จะเป็นการสัมภาษณ์เรื่องราวชีวิตส่วนตัว เริ่มด้วยการถามถึงชีวิตในวัยเด็ก การศึกษาเล่าเรียน การเข้าสู่วงการบันเทิง ผลงานในปัจจุบัน และความตั้งใจในอนาคต ถ้ามีผู้ให้สัมภาษณ์มากกว่าหนึ่งคน มักจะเป็นการสัมภาษณ์เรื่องของการรวมตัวกันสร้างผลงานบันเทิง เช่น การออกอัลบั้มเพลง การแสดงภาพยนตร์ หรือการแสดงละคร มากกว่าการถามเรื่องส่วนตัว

การปิดการสัมภาษณ์

การปิดการสัมภาษณ์เริ่มด้วยการสรุปเรื่องที่สัมภาษณ์ซึ่งเป็นการสรุปด้วยการแสดงความชื่นชมเรื่องราวของผู้ให้สัมภาษณ์ การขอบคุณผู้ให้สัมภาษณ์ที่มาช่วยรายการ และการกล่าวปิดช่วงการสัมภาษณ์

ตัวอย่าง บทสัมภาษณ์รายการทไวไลท์โชว์ครั้งที่ ๕

ถ. อ้อ ! นี่เป็นชีวิตบางส่วนของเธอเท่านั้นเองนะครับ.เราคุยกันไม่ได้หมดจริงๆ.ยังมีเรื่องราวที่จะต้องคุยอีกมากมายหลายหลาก.แต่ว่าคนเราประสบความสำเร็จได้สองแบบด้วยกันนะครับ.แบบหนึ่งก็คือข้างนอกบ้าน.อย่างที่เขาว่ากัน.อีกแบบก็ข้างในบ้าน.บางคนก็โชคดีประสบความสำเร็จนอกบ้าน.แต่ผู้หญิงคนนี้โชคดีทั้งสองทางเลย.นอกบ้านก็คิงานการที่เธอทำ.และในบ้านก็มีความรักความอบอุ่นแบบนี้รออยู่.และวันนี้ต้องขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งอีกครั้งนึงนะครับ.สำหรับครอบครัวศิริพงศ์ปริคานะครับ.คุณนึ่งกุดศศิริ.คุณพ่อมานิตย์และคุณแม่สุณี๋ ศิริพงศ์ปริคานะครับ.ขอขอบคุณมากครับ. เราจะพักตรงนี้นักสักครู่ นะครับท่านผู้ชม.พบกับสิ่งที่น่าสนใจ.แล้วเดี๋ยวกับมาพบกับช่วงต่อไปของรายการ.ตักครูเดียวครับ.

๕.) น้ำเสียงหรือท่วงทำนองในการสนทนา (Key)

น้ำเสียงหรือท่วงทำนองในการสัมภาษณ์ของรายการนี้เป็นไปแบบเป็นกันเอง ผู้สัมภาษณ์มักสร้างความสนุกสนานครื้นเครงให้เกิดขึ้น โดยการพูดหยอกล้อผู้ให้สัมภาษณ์เสมอ แสดงให้เห็นถึงความสนิทสนมเป็นกันเองของผู้สัมภาษณ์กับผู้ให้สัมภาษณ์

ตัวอย่าง บทสัมภาษณ์รายการทไวไลท์โชว์ครั้งที่ ๑

ถ. เมื่อก่อนอยู่กับตีปเปคคน.
 ถ. ฮะ !!!
 ถ. ตีบกว่าคน.
 ถ. ที่บ้านเนี่ยนะ !
 ถ. ไช้ค๊ะ.
 ถ. ทานโทมเป็นเนอสเซอร์หรือเปล่าฮะ.
 ถ. ไม่ไช้ค๊ะ (หัวเราะ).
 ถ. ไม่ไช้เนะ.หมายความว่าญาติพี่น้องมาอยู่.ญาติทางปักษ์ใต้.เค้ามีลูกเค้าก็ต้องส่งมาเรียนต่อที่กรุงเทพฯ.ส่งไว้ที่นี่.คนได้จะเป็นแบบนี้.คือส่งเสียให้กัน.อยู่กับเดิมบ้านไปหมด.

แต่ในขณะที่เดียวกันผู้สัมภาษณ์ก็มักจะใช้น้ำเสียงที่แสดงให้เห็นการตั้งใจ
ชม ผู้ให้สัมภาษณ์อย่างเปิดเผย เพื่อช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่ผู้ให้สัมภาษณ์ เช่น

ตัวอย่าง บทสัมภาษณ์รายการทไวไลท์โชว์ครั้งที่ ๒

- ก. อืม ! รู้ตัวมั๊ยอะ , อูมีเสน่ห์ตรงไหน.
- ค. ไม่ทราบ.
- ด. ทราบมั๊ยครับ. พวกเราดูทราบมั๊ยครับ. มีเสน่ห์มั๊ยครับ. (ผู้ชมในห้องส่งบันทึกเทปตอบว่า “มี”) มีมั๊ยครับ. มี. คุยกับคุณมาทั้งหมดคุณรู้มั๊ยคุณมีเสน่ห์ตรงไหน. ผมนั่งคุยกับคนตรงเก้าอี้ตรงนี้หลายครั้งหลายหนนะครับ. บางคนที่คุยเก่งมาก. บางคนก็ให้ข้อมูลดีมาก. บางคนที่นิ่งๆเฉยๆ. บางคนก็, แล้วยแต่. แล้วยแต่คนนะครับ. ไม่ใช่ใครผิดใครถูก. ไม่มีนะอะ. ลักษณะของคนจะแตกต่างกัน. คุณมีเสน่ห์ตรง. ผมว่าคุณนิ่ง. เฉย. จริงใจ. จริงจังดี. มันแปลกที่มันอยู่ด้วยกันได้. คือเฉยๆจริงใจและจริงจัง.

๖.) เครื่องมือ (Instrumentalities)

เครื่องมือหรือลักษณะภาษาที่ใช้ในการสื่อสารในรายการทไวไลท์โชว์ เป็นภาษาพูด มีการใช้ศัพท์สแลงบ้างในบางครั้ง หรือใช้คำลงท้ายแสดงความสุภาพพิศเพศ กล่าวคือผู้สัมภาษณ์เป็นผู้ชาย แต่ใช้คำลงท้ายว่า “คะ” เมื่อสัมภาษณ์ผู้หญิง เป็นการแสดงให้เห็นความสนิทสนมระหว่างผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์ ทั้งยังช่วยให้การสัมภาษณ์มีความเป็นกันเองมากขึ้น เช่น

ตัวอย่าง บทสัมภาษณ์รายการทไวไลท์โชว์ครั้งที่ ๕

- ก. มาถึงเรื่องสำคัญแล้วที่หลายคนอยากรู้. จำเป็นมากต้องถาม. คอนฟีเดนเชียลพอสมควร แต่ต้องถาม. มีแฟนหรือยัง .
- ค. ก็, มี, มีครับ.
- ด. แล้ว !

ตัวอย่าง บทสัมภาษณ์รายการทไวไลท์โชว์ครั้งที่ ๘

- ก. เป็นคนจีนพูดจีนได้มั๊ยคะ .
- ค. (พูดภาษาจีน) กิมลั้งกักกิมก้วย. (หัวเราะ) ก็คือที่บ้านปะป๊าแม่มาเวลาเค้าค่าจะฟังรู้เรื่อง. เวลาพูดจะไม่ค่อยรู้เรื่องคะ.

นอกจากนี้ผู้สัมภาษณ์ยังใช้วงนภาษาเพื่อสื่อความหมายบางอย่าง เช่น การขึ้นเสียงสูงเพื่อแสดงอารมณ์ร่วมในเรื่องที่สัมภาษณ์ โดยเฉพาะเพื่อแสดงความพอใจ

คำตอบของผู้ให้สัมภาษณ์ แสดงให้เห็นว่าผู้ให้สัมภาษณ์ตอบได้ตรงจุด กล่าวคือเป็นคำตอบที่ ถูกใจ ผู้ฟังซึ่งหมายถึงทั้งผู้ให้สัมภาษณ์และผู้ชมในห้องบันทึกเทปด้วย

ตัวอย่าง บทสัมภาษณ์รายการทไวไลท์โชว์ครั้งที่ ๓

- ก. งานชุดนี้สำเร็จหรือไม่ทราบ. แต่ถ้าพูดถึงความพอใจของคนทำงานชุดนี้. ซึ่งนานๆ จะได้พบกับงานแบบนี้ซักที. พอใจแค่ไหน .
- ค. ร้อยกว่า ๆ.
- ก. ร้อยกว่า ๆ.
- ค. จริงๆคือมันเป็นเรื่องไม่ง่ายของร็อคเอนโรล. เรารู้กันอยู่ว่านักดนตรีร็อคทุกคนเมื่อฮีโร่ ก่อนข้างจะสูง. แต่ว่าทั้งหมดที่เราทำงานด้วยกันตั้งแต่ต้นจนจบเนี่ย, มันสิ้นชะ ไม่มีที่. อ้อ ! เยี่ยมจริงๆ วันนี้.

๓.) บรรทัดฐานของปฏิสัมพันธ์และการตีความ (Norm of Interaction & Interpretation)

บรรทัดฐานของปฏิสัมพันธ์และการตีความการสื่อสารในรูปแบบของการสัมภาษณ์คือ คู่สนทนาทั้งสองฝ่ายทราบและเข้าใจดีว่ากำลังสนทนากัน โดยมีกติกาที่ชัดเจนต่างจากการสนทนาในชีวิตประจำวันทั่วไป เพราะคู่สนทนาฝ่ายหนึ่งที่เรียกว่าผู้สัมภาษณ์ นั้นมีสถานะเหนือกว่าคู่สนทนาอีกฝ่ายที่เรียกว่าผู้ให้สัมภาษณ์ กล่าวคือมีสิทธิที่จะถามทุกเรื่องที่ต้องการทราบ โดยที่ผู้ให้สัมภาษณ์ก็มีหน้าที่ต้องตอบคำถามนั้น แต่เนื่องจากผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์มีจุดมุ่งหมายเดียวกันในปฏิสัมพันธ์นี้ คือการช่วยกันเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่ผู้ให้สัมภาษณ์ การสัมภาษณ์จึงเป็นไปอย่างอะลุ้มอล่วย ผู้ให้สัมภาษณ์เลือกถามเฉพาะเรื่อง ที่ผู้ให้สัมภาษณ์เต็มใจจะตอบ ดังนั้นผู้สัมภาษณ์จึงมักจะได้รับคำตอบจากผู้ให้สัมภาษณ์โดยง่าย

๔.) ประเภทการสื่อสาร (Genre)

ประเภทการสื่อสารของรายการทไวไลท์โชว์ช่วงทอล์คโชว์คือ การสัมภาษณ์แบบปากเปล่าซึ่งผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์อยู่ในสถานที่เดียวกัน เห็นหน้ากัน และกัน

๓.๑.๒ ปริบทการสัมภาษณ์ของรายการไอทีวีทอล์ค

๑.) ฉาก (Setting หรือ Scene)

ฉาก หรือสถานที่ที่เกิดเหตุการณ์การสัมภาษณ์ในรายการนี้บางครั้งก็เป็นห้องบันทึกเทปของรายการ บางครั้งก็เป็นสถานที่อื่น จากการศึกษาการสัมภาษณ์ ๑๐ ครั้ง พบว่า เป็นการสัมภาษณ์ที่ห้องบันทึกเทปรายการ ๗ ครั้ง และเป็นการสัมภาษณ์นอกสถานที่ ๓ ครั้ง

ฉากของการสัมภาษณ์ในห้องบันทึกเทปของรายการจะจัดให้ผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์นั่งเก้าอี้หันหน้าเข้าหากัน บางครั้งก็มีโต๊ะสูงตั้งข้างเก้าอี้ของผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์ ส่วนเก้าอี้เป็นแบบที่มีพนักพิงบ้างไม่มีบ้าง บางครั้งก็มีเท้าแขน แต่บางครั้งก็ไม่มี สรุปได้ว่าการจัดฉากในห้องบันทึกเทปไม่มีรูปแบบตายตัว และไม่เน้นความสวยงาม แต่เน้นบรรยากาศของความเป็นทางการมากกว่าความเป็นกันเอง

การสัมภาษณ์นอกสถานที่เป็นการสัมภาษณ์ในที่เกิดเหตุการณืเกี่ยวกับเรื่องที่สัมภาษณ์ ได้แก่ การสัมภาษณ์ครั้งที่ ๒ (สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ในเรือนจำกลางบางขวาง) การสัมภาษณ์ครั้งที่ ๓ (สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่การทำเรือแห่งประเทศไทยที่ทำเรือฯ) หรือเป็นสถานที่ที่ผู้ให้สัมภาษณ์สะดวกที่จะให้สัมภาษณ์ ได้แก่ การสัมภาษณ์ครั้งที่ ๔ (สัมภาษณ์พล.ต.สนั่น ขจรประศาสน์และคณะที่ปรึกษาเตรียมรับการอภิปรายไม่ไว้วางใจที่ห้องประชุมเตรียมความพร้อม) การจัดฉากนั้นบางครั้งทั้งผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์ก็จะนั่งเก้าอี้ไม่มีพนักและไม่มีเท้าแขน เช่นการสัมภาษณ์ครั้งที่ ๓ หรือบางครั้งเป็นการสัมภาษณ์โดยไม่ได้นั่งที่ใดที่หนึ่ง แต่เป็นการเดินสัมภาษณ์เพื่อชมสถานที่ต่างๆด้วย เช่น การสัมภาษณ์ครั้งที่ ๒ สรุปได้ว่าฉากของการสัมภาษณ์นอกสถานที่นั้นไม่ได้มีการจัดเตรียมอย่างพิถีพิถัน ถ้าเป็นการนั่งสัมภาษณ์จะใช้ที่นั่งที่พอใช้นั่งพูดคุยกันได้เท่านั้น ไม่เน้นความสวยงาม

เวลาในการสัมภาษณ์นั้นไม่ได้ระบุไว้ชัดเจน บางครั้งเป็นการบันทึกเทปการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้าเพื่อออกอากาศตามเวลาของรายการ แต่บางครั้งเป็นการสัมภาษณ์สด ทราบได้จากการที่มีการโทรศัพท์สัมภาษณ์บุคคลอื่นนอกจากผู้ให้สัมภาษณ์ที่อยู่ในรายการ

๒.) ผู้ร่วมเหตุการณ์ (Participants)

ผู้ร่วมเหตุการณ์การสัมภาษณ์ในรายการ ไอทีวี ทอล์ค ได้แก่ ผู้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ และผู้ชมทางบ้าน

ผู้สัมภาษณ์ หรือพิธีกรรายการที่ทำหน้าที่สัมภาษณ์แต่ละครั้งมี ๑ คน จากข้อมูลการสัมภาษณ์ ๑๐ ครั้ง มีผู้สลับกันทำหน้าที่สัมภาษณ์ ๔ คน ได้แก่ สุภาพ คดีชอย (๔ ครั้ง) เทพชัย ห่อง (๔ ครั้ง) สุทธิชัย หยุ่น (๑ ครั้ง) และ สรยุทธ สุทัศนจินดา (๑ ครั้ง)

ผู้ให้สัมภาษณ์ หรือแขกรับเชิญที่มาให้สัมภาษณ์ในรายการนี้ส่วนมาก ได้แก่ นักการเมืองหรือบุคคลในระดับผู้บริหารประเทศ เช่น พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ หัวหน้าพรรคฝ่ายค้าน ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์เรื่องการเตรียมการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล หรือบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับข่าวที่กำลังเป็นที่สนใจของประชาชน เป็นบุคคลที่กำลังมีข่าวพาดพิงถึงในทางลบ เช่น การสัมภาษณ์พล.ต. อินทวัฒน์ ยอดบางเคยเกี่ยวกับกรณีที่ถูกตั้งข้อสงสัยว่าอยู่เบื้องหลังเหตุการณ์ตบวงระเบิดบ้านพักของผู้บัญชาการเรือนจำที่จังหวัดเชียงใหม่

ผู้ชมทางบ้าน เช่นเดียวกับรายการทไวไลท์โชว์ ผู้วิจัยจัดให้บุคคลเหล่านี้เป็นผู้ร่วมเหตุการณ์ของการสัมภาษณ์ด้วยแม้จะไม่ได้มีส่วนร่วมในการได้ตอบบทสนทนาด้วยโดยตรง แต่เป็นผู้ที่ผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์ต้องคำนึงถึง กล่าวคือ ผู้สัมภาษณ์ต้องถามเพื่อหาข้อเท็จจริงที่ผู้ชมต้องการทราบ ส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ก็ต้องตอบคำถามโดยคำนึงว่ามีผู้ชมอยู่ทั่วประเทศ

๓.) จุดมุ่งหมาย (Ends)

จุดมุ่งหมายของการสัมภาษณ์ในรายการนี้คือมุ่งเน้นการค้นหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องที่กำลังเป็นที่สนใจของประชาชนในขณะนั้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเมือง การปกครอง การเกิดเหตุการณ์ไม่สงบในประเทศ หรือข่าวอื่น ๆ ที่ประชาชนกำลังสนใจ ฯลฯ ผู้สัมภาษณ์มักจะกล่าวถึงจุดมุ่งหมายในการสัมภาษณ์ไว้อย่างชัดเจนก่อนการสัมภาษณ์ทุกครั้ง

ตัวอย่าง บทสัมภาษณ์รายการ ไอทีวีทอล์คครั้งที่ ๑

๑. วันนี้วุฒิสมาชิกกลุ่มนี้จะไปอชิงตันครับ.คนกลุ่มนี้เขาบอกว่าทะเลาะกับรัฐบาลไทย ไม่พอจะไปทะเลาะกับ IMF รัฐบาลอเมริกันด้วย.หลายท่านที่ไปดูมองว่าเป็นลูกหนี้รายใหญ่.ฉะนั้นเดือคร้อนเป็นพิเศษ.การที่จะทำให้IMFรัฐบาลอเมริกันนั้นต้องเข้าไปหาเอง.ไปเจอเจ้าหน้าที่ระดับสูง.ทำอย่างนี้ขู่หรือเปล่า. ทำอย่างนี้ข้ามชั้นคอนรีเปล่า. เป็นการทำอะไรที่เกินเลยความถูกต้องรีเปล่า. คินนี่ครับ,คิงที่ท่านผู้ชมได้ถามมาครับ. ว่าทำไมไม่มาซักถามสมาชิกวุฒิสภาเหล่านี้ที่จะไปอชิงตันล่ะว่าเค้าจะไปทำไม. ปัญหาบ้านเมืองก็มีเยอะแยะ.แล้วสร้างความปั่นป่วนข้ามชาติอย่างนี้หรือ. เพราะฉะนั้น คินนี่ครับจะถามสองท่านครับ.คุณวีรยุทธ วัฒนสุวัฒน์ครับ ซึ่งเป็นสมาชิกวุฒิสภา. แล้วก็ยังเป็นประธานกรรมาธิการวิสามัญศึกษาพิจารณาและติดตามแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจด้วยครับ.และคุณสวัสดิ์ หอรุ่งเรือง.ซึ่งเป็นสมาชิกวุฒิสภาด้วยและก็ไม่ไปทีมนี้

ด้วยครับ.แล้วไปทำไม.ไปแล้วได้เรื่องมั้ย.เตรียมการจะ ไปบุก.จะ ไปลุยใครบ้าง.คืนนี้
ครับจะได้ฟังจากคุณวิรัชและคุณสวัสดิ์ครับ.อีกสักครู่ครับ.

๔.) การลำดับวignกรรม (Act Sequence)

การลำดับวignกรรมของการสัมภาษณ์ในรายการนี้เริ่มด้วยการเปิด
รายการ การถาม คำถาม และการปิดรายการ

การเปิดรายการ

การเปิดรายการเริ่มด้วยการเกริ่นนำถึงเรื่องที่จะสัมภาษณ์
การบอกวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ บางครั้งจะมีการแนะนำผู้ให้สัมภาษณ์และทักทาย
ผู้ให้สัมภาษณ์ เช่น

ตัวอย่าง บทสัมภาษณ์รายการไอทีวีทอล์คครั้งที่ ๘

ด. ทุกครั้งที่มีเรื่องวุ่นวายเกิดขึ้น โดยเฉพาะเรื่องที่มีมาเฟีย,มีอิทธิพลของทหารเข้าไปเกี่ยวข้อง.อย่างเช่นการวางระเบิดที่เกิดขึ้นถี่ๆในช่วงหลายปีที่ผ่านมา.ชื่อของ
พล.ต.อินทรีตัน ขอบบางเคยก็มักจะถูกโยงเข้าไปเกี่ยวข้องด้วยเสมอ.ยังไม่มีใครตอบได้
นะครับว่าทำไมเป็นอย่างนั้น.อย่างเช่นเหตุการณ์ลอบวางระเบิดที่บ้านพักของผู้บัญชา
การเรือนจำที่จังหวัดเชียงใหม่.ชื่อของพล.ต.อินทรีตัน ก็ถูกเอ่ยและก็ถูกเป็นผู้ที่ต้อง
สงสัยคนนึงเหมือนกัน.จนกระทั่งหนังสือพิมพ์บางฉบับลงข่าวด้วยซ้ำว่า,อาจจะถูก
หมายจับเสียๆ นี. คืนนี้พล.ต.อินทรีตัน ขอบบางเคย,หนังสือพิมพ์หลายฉบับตั้งฉายาว่าเสธ.
ม่อมจะมาตอบคำถามกับเราครับว่า,ทำไมท่านจึงตกเป็นจำเลยในหลายเรื่องเหลือเกิน.
สวัสดิ์ครับ.

แต่บางครั้งในการเปิดรายการผู้สัมภาษณ์ก็ไม่ได้แนะนำผู้ให้สัมภาษณ์แต่อย่างใด เพียงแต่เกริ่น
นำแล้วบอกวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์แล้วเริ่มสัมภาษณ์ เช่น ครั้งที่สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่
เรือนจำกลางบางขวาง เป็นต้น

การถามคำถาม

การถามคำถามเป็นการถามผู้ให้สัมภาษณ์ในฐานะที่มีส่วน
เกี่ยวข้องกันเรื่องราวที่กำลังเป็นข่าวในประเด็นต่างๆ ว่ามีความเป็นมาอย่างไร หรือมีความจริง
เท็จเพียงใด

การปิดรายการ

การปิดรายการ ไม่มีรูปแบบที่ชัดเจนตายตัว บางครั้ง ผู้สัมภาษณ์จะสรุปเรื่องที่สัมภาษณ์ แต่บางครั้งก็ไม่สรุป ส่วนการกล่าวปิดรายการก็เช่นเดียวกัน บางครั้งก็มีบางครั้งที่ ไม่มี เช่น

ตัวอย่าง บทสัมภาษณ์รายการไอทีวิทอลด์ครั้งที่ ๖

ถ. ครับ, ท่านผู้ชมครับ. ทั้งหมดนี้ก็คือความรู้สึกและความคิดเห็นของคุณชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี. หนึ่งในสัปดาห์ก่อนที่จะมีการอภิปรายไม่ไว้วางใจ. และความคิดเห็นของท่านต่อความวุ่นวาย. โดยเฉพาะอย่างยิ่งเหตุการณ์ขู่วางระเบิดที่เกิดขึ้นในช่วงปลายสัปดาห์ที่ผ่านมา นะครับ. เวลาสำหรับ ไอทีวิทอลด์วันนี้หมดแล้ว นะครับ. ขอบขอบคุณท่านที่ติดตามชมและขอบพระคุณท่านนายกรัฐมนตรีครับ. สวัสดีครับ.

จากตัวอย่าง ผู้สัมภาษณ์ปิดรายการด้วยการสรุปเรื่องที่สัมภาษณ์ ขอบขอบคุณผู้ชมรายการ และขอบขอบคุณผู้ให้สัมภาษณ์

ตัวอย่าง บทสัมภาษณ์รายการ ไอทีวิทอลด์ครั้งที่ ๗

ถ. งานนี้ไปเองจ่ายเอง
 ต. ถูกตัวเอง. (หัวเราะ)
 ถ. (หัวเราะ) แล้วถูกค่าด้วยนะครับ. กลับมานี่รายงานให้ผู้ชมผ่าน ไอทีวิทอลด์มั๊ยครับว่าเป็นยังไง. ได้ตามที่ต้องการหรือเปล่า. ใครได้ใครเสีย.
 ต. อย่างนี้ ไอทีวิทอลด์ต้องออกค่าเดินทางให้ครั้งนึง. (หัวเราะ)
 ถ. (หัวเราะ) ขอบพระคุณครับ.

จากตัวอย่าง ผู้สัมภาษณ์ปิดรายการ โดยไม่ได้สรุปเรื่องที่ถาม และไม่ได้แสดงอย่างชัดเจนว่ากล่าวขอบคุณผู้ชมหรือผู้ให้สัมภาษณ์ที่มาร่วมในรายการ

๕.) น้ำเสียงหรือท่วงทำนองในการสนทนา (Key)

น้ำเสียงหรือท่วงทำนองในการสนทนาของการสัมภาษณ์ในรายการนี้เป็นไปในลักษณะจริงจัง คัดค้าน และรุกเร้าคำตอบ เพราะเป็นการถามเพื่อต้องการคำตอบที่ชัดเจนจริงๆ ไม่มีการพูดจาหยอกล้อระหว่างผู้สัมภาษณ์กับผู้ให้สัมภาษณ์แต่อย่างใด

ตัวอย่าง บทสัมภาษณ์รายการไอทีวีทอล์คครั้งที่ ๓

- ก. คุณประจวบบอกว่าไม่อยากพูดถึงอดีตที่ผ่านมา แต่ผมจำเป็นต้องรื้อฟื้นอดีตบางส่วน
นะครับ.
- ค. ครับผม.
- ก. ผ่านมาพอ. ก็ยอมรับว่าบางส่วนของพนักงานการทำงานเรอรับเงินได้โต๊ะเหมือนกัน. พอจะ
เล่าให้ฟังได้มั๊ยครับว่า, เขาเรียกกันยังไง . หรือว่าเรียกกันยังไง .

ตัวอย่าง บทสัมภาษณ์รายการไอทีวีทอล์คครั้งที่ ๘

- ก. ถ้าเป็น, ถ้าเป็นความพยายามจะสกัดความเป็นดาวรุ่งของท่านจริงๆเนี่ย, ท่านในใจนี้พอ
จะรู้อยู่แล้วว่าควรจะเป็นใครที่อยู่เบื้องหลังแผนนี้.
- ค. (เงิบ)
- ก. อาจจะพูดไม่ได้. แต่ในใจนี้รู้ใหม่ยว่าใคร.

นอกจากนี้บางครั้งผู้สัมภาษณ์ยังใช้น้ำเสียงเสียดสีประชดประชัน
ผู้ให้สัมภาษณ์เมื่อไม่เห็นด้วยกับคำตอบของผู้ให้สัมภาษณ์ เช่น

ตัวอย่าง บทสัมภาษณ์รายการไอทีวีทอล์คครั้งที่ ๗

- ค. คืออย่างนี้ละ. เรา, เรามองว่าความเป็นธรรมกับเรื่องสปีริตมันมีทุกบริษัทที่ผมค้าประกัน
เนี่ยนะ ฮะ. ส่วนตัวเนี่ยนะครับ, เป็นบริษัทที่อยู่ในตลาดหลักทรัพย์และก็เป็นบริษัท
พับบลิค.
- ก. ถ้ามันคุณไปค้าทำไมละ. แบนก็ไปลากมือต้องมาเซ็นอย่างนั้นเลขเหอ.

๖.) เครื่องมือ (Instrumentalities)

เครื่องมือหรือลักษณะภาษาที่ใช้ในการสื่อสารในรายการ ไอทีวีทอล์ค
เป็นภาษาพูด บางครั้งก็ฟังดูห้วน บางครั้งมีการใช้คำที่แสดงความหมายในทางลบต่อผู้ให้
สัมภาษณ์ เช่น

ตัวอย่าง บทสัมภาษณ์รายการไอทีวีทอล์คครั้งที่ ๗

- ก. ครับ, ซึ่งเราจะกลับมานะครับ. จะถามคุณสวัสดิ์และคุณธีรยุทธครับว่าไปวอชิงตัน. ไป
เจอ IMF. ไปเจอกระทรวงการคลังของอเมริกา. ถ้าเขาพูดทำนองว่ามาทำไม. แล้วได้
ประโยชน์อะไรที่มาถึงนี้. อยู่บ้านก็พูดคุยกันได้เนี่ย, ทั้งสองท่านกับสื่อกว่าท่านที่ไปใน
ฐานะวุฒิสมาชิกจะหน้าแตกกลับมาหรือเปล่า. สักครู่ครับ.

จากตัวอย่างจะเห็นว่า ผู้สัมภาษณ์ใช้คำว่า “หน้าแตก” ซึ่งเป็นคำที่แสดงความหมายในทางลบต่อผู้ให้สัมภาษณ์

อวัจนภาษาที่ใช้ในรายการนี้มักแสดงความหมายพิเศษ ที่พบบ่อยคือ การหัวเราะ เป็นการหัวเราะที่ไม่ได้แสดงอารมณ์ขัน แต่แสดงความหมายอย่างอื่น เช่น แสดงให้เห็นว่าคำตอบของผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ควรเป็นเช่นนั้น เพราะคำตอบนั้นเป็นคำตอบเพื่อหลีกเลี่ยงที่จะให้ข้อเท็จจริง หรือเป็นคำตอบที่มีข้อโต้แย้งได้ เช่น

ตัวอย่าง บทสัมภาษณ์รายการ ไอทีวีทอล์คครั้งที่ ๕

- ก. มีคำถามว่า, คราวนี้ทำไมท่านไม่, พรรคความหวังใหม่ไม่อภิปรายชาติพัฒนา, ไม่อภิปรายชาติไทย, เก็บไว้เป็นโมดริจิต, ไว้เป็นพันธมิตร ในอนาคต.
- ค. ก็ชาติพัฒนาเค้าเพิ่งเข้าไป.
- ก. \int ชาติไทยล่ะ . ชาติไทยล่ะ . (หัวเราะ)

ตัวอย่าง บทสัมภาษณ์รายการ ไอทีวีทอล์คครั้งที่ ๔

- ก. ท่านยังมั่นใจว่าน่าจะเป็นเรื่องการเมืองที่จะคิดเครดิต, ทำลายความน่าเชื่อถือของ พล.ต.สนั่น ขจรประศาสน์, อันนั้นมากที่สุด
- ค. ผมว่ามากที่สุด.
- ก. มากที่สุด, ท่านในฐานะที่เป็นเป้าและคนอื่นไม่รู้อิโคโนมิเคนต์กกะ โดพลอย โจน ไปด้วยนี่ท่าน \int
- ค. ก็นั่นนะสิ, อย่าไปทำกับเขา, ทำกับผมดีกว่า.
- ก. (หัวเราะ) ทำยังไง, ถึงจะประชาชนไม่เดือดร้อน, ทำกับท่านนี่.

นอกจากนี้ยังมีเรื่องของการพูดแทรก หลายครั้งที่ผู้สัมภาษณ์พูดแทรกผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง ๆ ที่ ผู้ให้สัมภาษณ์ยังพูดไม่จบความ เช่น

ตัวอย่าง บทสัมภาษณ์รายการ ไอทีวีทอล์คครั้งที่ ๘

- ก. ครับ, ท่านไม่ยอมรับฉายาการเป็นมาเฟียเลย, แต่ว่าภาพหรือว่าชื่อเสียงที่ว่าท่านเป็นมาเฟียมันมาจากไหน .
- ค. ผมว่าในช่วงนั้น, ช่วงที่ว่า มีเรื่องของคุณคิตต์แสงชัยนะฮะ, ซึ่งผมก็เจอคุณสมชาย ซึ่งเป็นอดีตท่านรัฐมนตรี สมชาย, ท่านเข้าใจผมดี, เมื่อคุยก็รู้ว่าผมเป็นคนอย่างไร, ผมเป็นคนน่ารัก อย่างเป็นกันเอง, แต่ว่าเมื่อออกไปทำให้คนมองผมว่า, ผมเป็นคนที่น่ากลัวที่สุด, ผมเรียนให้ทราบ \int เมื่อวานฉันนี่
- ก. \int จริง ๆ แล้วน่ากลัวหรือเปล่า.

๑.) บรรทัดฐานของปฏิสัมพันธ์และการตีความ(Norm of Interaction & Interpretation)

ดังได้กล่าวแล้วในหัวข้อการวิเคราะห์บรรทัดฐานของปฏิสัมพันธ์และการตีความการสื่อสารในรายการทไวไลท์โชว์ว่า คู่สนทนาทั้งสองฝ่ายของการสนทนาในรูปแบบการสัมภาษณ์ทราบและเข้าใจดีว่ากำลังสนทนากัน โดยมีกติกาชัดเจนต่างจากการสนทนาในชีวิตประจำวันทั่วไป เพราะคู่สนทนาฝ่ายหนึ่งที่เรียกว่าผู้สัมภาษณ์นั้นมีสถานะเหนือกว่าคู่สนทนาอีกฝ่ายที่เรียกว่าผู้ให้สัมภาษณ์ กล่าวคือมีสิทธิ์ที่จะถามทุกเรื่องที่ต้องการทราบ โดยที่ผู้ให้สัมภาษณ์ก็มีหน้าที่ต้องตอบคำถามนั้น แต่เนื่องจากผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์ในรายการนี้อาจไม่ได้มีจุดมุ่งหมายเดียวกันในปฏิสัมพันธ์นี้ กล่าวคือ ผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ต้องการหรือไม่สามารถให้ข้อเท็จจริงทั้งหมดที่ผู้สัมภาษณ์ต้องการค้นหา ดังนั้นผู้สัมภาษณ์อาจไม่ได้รับคำตอบจากการถามคำถามในครั้งแรก และต้องใช้ทวิวิธีต่างๆ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่ต้องการทราบ

๒.) ประเภทการสื่อสาร (Genre)

ประเภทการสื่อสารของรายการไอทีวิทอล์คคือการสัมภาษณ์แบบปากเปล่าซึ่งผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์อยู่ในสถานที่เดียวกัน เห็นหน้ากันและกัน

๓.๒ การศึกษาเปรียบเทียบปริบทการสัมภาษณ์ของรายการทไวไลท์โชว์กับรายการไอทีวิทอล์ค

๓.๒.๑ ปริบทที่ต่างกัน : การวิเคราะห์ตามกรอบ SPEAKING

ผู้วิจัยเริ่มต้นจากการเลือกข้อมูลรายการสัมภาษณ์ ๒ รายการที่มีจุดมุ่งหมายต่างกันดังได้กล่าวข้างต้น นอกจากจุดมุ่งหมายที่ต่างกันแล้ว เมื่อเปรียบเทียบปริบทการสัมภาษณ์ตามกรอบ SPEAKING ของโฮมส์พบว่า จุดมุ่งหมายที่ต่างกันนี้ทำให้ปริบทด้านอื่นๆ ของการสัมภาษณ์ของทั้งสองรายการมีลักษณะที่ต่างกันด้วย ได้แก่

๑.) ฉาก

การสัมภาษณ์ของรายการทไวไลท์โชว์ทุกครั้งเกิดขึ้นที่ห้องบันทึกเทป การจัดฉากมีลักษณะตายตัว กล่าวคือจะจัดเหมือนกันทุกครั้ง ถือเป็นรูปแบบประจำของรายการ (รายการนี้เคยเปลี่ยนการจัดฉาก แต่ช่วงที่เก็บบันทึกข้อมูลไม่มีการเปลี่ยนแปลงฉาก)

^๗ แม้อโฮมส์จะไม่เคยกล่าวจุดมุ่งหมายเป็นตัวกำหนดปริบทอื่น ๆ แต่จากการศึกษาปริบทการสัมภาษณ์ของทั้งสองรายการ ผู้วิจัยมีสมมติฐานว่าจุดมุ่งหมายเป็นตัวกำหนดปริบทด้านอื่น ๆ

ซึ่งมีความพิถีพิถันเรื่องความสวยงาม กล่าวได้ว่าสถานที่ของการสัมภาษณ์ในรายการนี้มีลักษณะเหมือนเป็นห้องรับแขก คือมีเก้าอี้นั่งบุนวม มีโต๊ะวางแจกันดอกไม้ และผู้สัมภาษณ์ก็จะเรียกผู้ให้สัมภาษณ์ว่า “แขกรับเชิญ” ทุกครั้ง แสดงถึงการให้เกียรติผู้ให้สัมภาษณ์ เพราะสิ่งนี้เป็นองค์ประกอบของการส่งเสริมภาพลักษณ์ของรายการรวมถึงผู้ให้สัมภาษณ์ด้วย เวลาที่สัมภาษณ์ก็เกิดขึ้นก่อนการแพร่ภาพออกอากาศทางโทรทัศน์ เป็นการบันทึกเทปไว้เพื่อนำมาออกอากาศในภายหลัง ลักษณะดังกล่าวนี้สื่อต่อจุดมุ่งหมายของรายการที่มุ่งส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีให้กับผู้ให้สัมภาษณ์เป็นอย่างดี กล่าวคือ ผู้ให้สัมภาษณ์สามารถแก้ไขคำตอบของคนได้ถ้าเห็นว่าคำตอบที่ตอบไปจะทำให้ผู้ฟังรู้สึกไม่ดีกับตน หรือเป็นการทำให้ตนเองเสียภาพลักษณ์ ดังที่ผู้สัมภาษณ์ได้กล่าวไว้ในการสัมภาษณ์ครั้งหนึ่งว่า

ตัวอย่าง บทสัมภาษณ์รายการทไวไลท์โชว์ครั้งที่ ๘

- ก. แต่ตอนนี้มาแล้วขออนุญาตถามเรื่องราวส่วนตัวสักนิดนึง.ตอบได้ก็ตอบ.ตอบไม่ได้ก็ไม่ต้องตอบ.ไม่อยากตอบไม่ตอบ.โอเค.
- ค. ถูกทำโทษด้วยหรือเปล่า.
- ด. ไม่ถูก ! ตอบไปแล้วไม่พอใจนะขอเทคใหม่ก็ได้เข้า!

ส่วนรายการไอทีวีทอล์คนั้นไม่ได้ให้ความสำคัญกับสถานที่ของการสัมภาษณ์ การจัดฉากในห้องบันทึกเทปไม่เน้นความสวยงาม นอกจากนี้ยังมีการสัมภาษณ์นอกสถานที่ซึ่งไม่มีการจัดฉาก กล่าวได้ว่าการจัดฉากไม่ใช่สิ่งที่รายการคำนึงถึง เพียงแต่จัดให้เหมาะสำหรับการสนทนากันเท่านั้น เรื่องเวลาในการสัมภาษณ์นั้นถึงแม้ไม่ได้ระบุไว้ชัดเจนว่าเกิดขึ้นก่อนการออกอากาศ คือเป็นการบันทึกเทปไว้ หรือเกิดขึ้นขณะออกอากาศ คือเป็นการสัมภาษณ์สด แต่ผู้สัมภาษณ์ก็ไม่ได้ให้ออกาสผู้ให้สัมภาษณ์แก้ไขคำตอบของตนเอง ดังที่ผู้สัมภาษณ์กล่าวไว้ในการสัมภาษณ์ครั้งหนึ่งว่า

ตัวอย่าง บทสัมภาษณ์รายการไอทีวีทอล์คครั้งที่ ๑

- ค. คุณสุภาพศรีบอกว่าความเป็นจ่าเลยรายวันนี้ไม่สนุกนะ.บางทีขึ้นศาลยังต้องพิจารณาเป็นเดือนๆ.แต่เนี้ยถ้ามารายวันแล้วเราก็ไม่รู้.บางทีให้สัมภาษณ์ไปอย่างนี้เนี่ย,เป็นไปในลักษณะอย่างอื่น.อย่างที่ผมใช้ว่าผมก็คุณนะว่าถ้าขอ,ขอให้ลงความที่เราพูด.
- ด. แน่นอน.ทีวีพูดขังใจต้องออกมาเป็นหยั่งงั้น.อย่างอื่นไม่ได้.

.....

.....

- ด. ถ้ายังมีข่าวรือ่นๆอยู่ก็อยากจะบอกเหมือนกันว่า,ขออนุญาตไปพบเจ้าอาวาส.สัมภามณ์
อย่างนี้แหละ.และไม่คิดไม่ต้องออกอากาศทั้งหมดเมื่อจะพยายามได้มัย.

แสดงให้เห็นว่าว่าผู้สัมภามณ์รายการ ไอทีวีทอล์ค ไม่ได้คำนึงว่า
คำตอบของผู้ให้สัมภามณ์จะทำให้ผู้ให้สัมภามณ์เสียภาพลักษณ์หรือไม่ แต่ให้ความสำคัญกับ
ข้อเท็จจริงมากกว่า

๒.) ผู้ร่วมเหตุการณ์

ความแตกต่างของผู้ร่วมเหตุการณ์ในรายการทั้งสองคือผู้ให้สัมภามณ์
ผู้ให้สัมภามณ์ในรายการทไวไลท์โชว์ส่วนใหญ่ได้แก่บุคคลในวงการบันเทิงที่กำลังมีผลงาน
ทางการแสดงหรือกำลังเป็นที่นิยม ในขณะที่ผู้ให้สัมภามณ์ในรายการ ไอทีวีทอล์คส่วนใหญ่
ได้แก่ นักการเมือง ผู้มีระดับสูงของประเทศที่มีข่าวหาดพิงถึงในทางลบ หรือกำลังถูกวิพากษ์
วิจารณ์เรื่องใดเรื่องหนึ่ง

๓.) นำเสียงหรือท่วงทำนองในการสัมภามณ์

การสัมภามณ์ในรายการทไวไลท์โชว์เป็นไปอย่างสนุกสนาน
ครื้นเครง ผู้สัมภามณ์ให้ความสนิทสนมเป็นกันเองกับผู้ให้สัมภามณ์ มีการพูดเล่นหรือพูด
หยอกล้อผู้ให้สัมภามณ์ และพูดแสดงความชื่นชมผู้ให้สัมภามณ์ตลอด ในขณะที่การสัมภามณ์
ในรายการ ไอทีวีทอล์คเป็นไปด้วยความจริงจัง ผู้สัมภามณ์จะเร่งรีบเอาคำตอบจากผู้ให้
สัมภามณ์ตลอดโดยไม่คำนึงถึงการรักษาหน้าผู้ให้สัมภามณ์ บางครั้งมีการพูดจาเสียดสีผู้ให้
สัมภามณ์เมื่อเห็นว่าคำตอบที่ได้รับ ไม่น่าจะใช่คำตอบที่แท้จริง

๔.) เครื่องมือหรือลักษณะภาษาที่ใช้

เครื่องมือทางภาษาที่เป็นลักษณะเด่นในรายการทไวไลท์โชว์คือการ
ถามคำถามด้วยท่าทีที่เป็นมิตร หัวเราะรับกับสิ่งที่ผู้ให้สัมภามณ์ตอบ และแสดงอารมณ์ความ
รู้สึกร่วมกับเรื่องที่ผู้ให้สัมภามณ์ตอบ ส่วนรายการ ไอทีวีทอล์คนั้นมีการใช้วงภาษาที่แสดง
ให้เห็นถึงการไม่เห็นด้วยกับคำตอบของผู้ให้สัมภามณ์ เช่น การที่ผู้สัมภามณ์หัวเราะในเรื่องที่
ไม่มีความขบขัน แสดงสีหน้าไม่เห็นด้วย เช่น การขมวดคิ้ว การยิ้มอย่างมีเสถนัย

ด้านการเลือกสรรถ้อยคำมาใช้ก็มีความแตกต่างกัน ผู้สัมภามณ์ใน
รายการทไวไลท์โชว์มักจะสรรหาถ้อยคำที่แสดงความชื่นชม หรือพยายามใช้คำยืนยันของผู้ให้
สัมภามณ์อยู่เสมอ ๆ นอกจากนี้ในการสัมภามณ์ทุกครั้งผู้สัมภามณ์จะให้ความสำคัญกับการ

ขอบคุณผู้ให้สัมภาษณ์ โดยเลือกใช้ถ้อยคำเพื่อแสดงความรู้สึกนี่ยังจงใจ บางครั้งผู้สัมภาษณ์กล่าวแสดงการขอบคุณมากกว่า ๑ ครั้ง เพื่อเป็นการให้เกิดความรู้สึกผู้ให้สัมภาษณ์อย่างเปิดเผย และแสดงให้เห็นว่าผู้ให้สัมภาษณ์เป็นบุคคลพิเศษมาก เช่น ในการสัมภาษณ์ครั้งที่ ๕ ผู้สัมภาษณ์กล่าวคำขอบคุณผู้ให้สัมภาษณ์ถึง ๔ ครั้งด้วยกัน

ตัวอย่าง บทสัมภาษณ์รายการทไวไลท์โชว์ครั้งที่ ๕

ถ. สวัสดีครับ.เชิญนั่งครับ.ขอบคุณครับที่กรุณามาร่วมรายการกับเรา.คนทั่วไปจะได้จะเรียกคุณว่าฮิวโก้.

.....

.....

ถ. วันนี้ต้องขอขอบคุณเล็กน้อยที่มาร่วมรายการกับเรา.ทราบว่าอีกไม่กี่วันจะกลับอังกฤษแล้ว.

.....

.....

ถ. อ้อหิ.ครับ.แล้ววันนี้ต้องขอขอบคุณจริงๆสำหรับการมาร่วมรายการกับเราในวันนี้. จุลจักร จักรพงษ์.เล็กครับ.

.....

.....

ถ. นี่แหละครับความน่ารักของเด็กผู้ชายคนนี่.ต้องขอขอบพระคุณบริษัทดัชมิลค์จำกัด เป็นอย่างขี้นะครับที่กรุณาเก็บรายการของเราและที่สำคัญที่สุดคงจะต้องขอบคุณเค้า ล่ะ.ตัวเค้าเองละที่น่ารักอย่างนี้.

ในขณะที่ผู้สัมภาษณ์ในรายการ ไอทีวิทอล์ค ไม่ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องนี้ จะกล่าวคำขอบคุณผู้ให้สัมภาษณ์ในแบบปกติทั่วไปอย่างสั้น ๆ ง่าย ๆ เช่น

ตัวอย่าง บทสัมภาษณ์รายการท ไอทีวิทอล์คครั้งที่ ๘

ถ. เวลาสำหรับไอทีวิทอล์คคืนนี้หมดลงแล้ว.ขอขอบคุณทุกท่านที่ติดตามชมนะครับ.
ขอบพระคุณเสธ.ด้วยครับ.

๕.) บรรทัดฐานของปฏิสัมพันธ์และการตีความ

แม้ว่าในเรื่องต้น ผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์จะยอมรับกติกาของการสนทนาในรูปแบบของการสัมภาษณ์ กล่าวคือ ผู้สัมภาษณ์มีหน้าที่ถามในขณะที่ผู้ให้

สัมภาษณ์มีหน้าที่ตอบ แต่เนื่องจากจุดมุ่งหมายของการสัมภาษณ์ของทั้งสองรายการ นั้นต่างกัน ปฏิสัมพันธ์ของการปฏิบัติคนตามกติกานั้นจึงต่างกันด้วย กล่าวคือ ผู้สัมภาษณ์ และผู้ให้สัมภาษณ์ถาม-ตอบกันอย่างอะลุ้มอล่วยเนื่องจากมีจุดหมายเดียวกันในปฏิสัมพันธ์นี้ คือสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่ผู้ให้สัมภาษณ์ ในขณะที่ผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์ถาม-ตอบ กันอย่างตึงเครียด เนื่องจากไม่ได้มีจุดหมายเดียวกันในปฏิสัมพันธ์นี้

จากที่กล่าวมาทั้งหมดนี้สามารถสรุปประเภทการสัมภาษณ์ของทั้งสองรายการ ได้ดังนี้

ตารางที่ ๔ แสดงประเภทการสัมภาษณ์ของรายการโทรทัศน์สองรายการตามกรอบ SPEAKING

ประเภท	รายการ	
	ทไวไลท์โชว์	ไอทีวีทอล์ค
S	จัดฉากอย่างสวยงามในห้องบันทึกเทปโดยสร้างบรรยากาศเป็นกันเองเหมือนเป็นห้องรับแขก มีรูปแบบตายตัวทุกครั้ง	มีห้องฉากในห้องบันทึกเทป และสถานที่อื่นนอกห้องบันทึกเทป จัดอย่างไม่พิถีพิถัน ไม่เน้นความสวยงาม
P	ผู้สัมภาษณ์ : พิธีกรชาย ผู้ชมทางบ้าน	
	ผู้ให้สัมภาษณ์ : นักแสดงที่กำลังมีผลงานในขณะนั้น ผู้ชมในห้องบันทึกเทป	ผู้ให้สัมภาษณ์: นักการเมือง หรือผู้บริหารประเทศที่กำลังตกเป็นข่าวในทางลบ หรือถูกวิพากษ์วิจารณ์
E	มุ่งเน้นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่ผู้ให้สัมภาษณ์	มุ่งเน้นการหาข้อเท็จจริงจากผู้ให้สัมภาษณ์
A	การเปิดการสัมภาษณ์ การถาม และการปิดการสัมภาษณ์	
K	อะลุ้มอล่วย หยอกล้อ เป็นกันเอง	คาดกัน รุกเร้า และจริงจัง
I	ผู้สัมภาษณ์เสริมรับคำตอบของผู้ให้สัมภาษณ์ทุก ๆ เรื่อง และใช้ถ้อยคำที่แสดงการชื่นชมและให้เกียรติผู้ให้สัมภาษณ์อย่างชัดเจน	ผู้สัมภาษณ์แสดงออกให้เห็นอย่างชัดเจนเมื่อไม่เห็นด้วยกับคำตอบที่ได้รับด้วยภาษาท่าทาง เช่น การแสดงสีหน้า การขมวดคิ้ว การหัวเราะในเรื่องที่ไม่จำ
N	เป็นการสื่อสารที่มีกติกากการสนทนาอยู่ว่า คู่สนทนาฝ่ายที่เป็นผู้สัมภาษณ์มีสถานภาพเหนือกว่า มีสิทธิ์ถามคำถามที่ต่องการ ในขณะที่คู่สนทนาฝ่ายที่เป็นผู้ให้สัมภาษณ์มีหน้าที่ต้องตอบคำถามนั้น	
	ผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์มีจุดมุ่งหมายเดียวกันในปฏิสัมพันธ์นี้ การสัมภาษณ์จึงเป็นไปอย่างอะลุ้มอล่วย ถ้อยทีถ้อยอาศัย	ผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์อาจไม่ได้มีจุดมุ่งหมายเดียวกันในปฏิสัมพันธ์นี้ การสัมภาษณ์จึงเป็นไปในลักษณะเคร่งเครียด
G	การสัมภาษณ์แบบปากเปล่าซึ่งผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์อยู่ในสถานที่เดียวกัน เห็นหน้ากันและกัน	

๓.๒.๒ การผสมผสานทัศนคติของคู่สนทนา: ความแตกต่างประการสำคัญของ
การสัมภาษณ์สองรายการ

การศึกษาเปรียบเทียบบริบทของการสัมภาษณ์ในรายการโทรทัศน์ทั้งสองตามกรอบ SPEAKING ของไฮมส์นั้นทำให้พบว่านอกจากวัตถุประสงค์แล้ว บริบทด้านอื่น ๆ ของรายการสัมภาษณ์ทั้งสองยังแตกต่างกันด้วย ผู้วิจัยเห็นว่าในบรรดาบริบทที่ต่างกัันนี้ ผู้ร่วมเหตุการณ์เป็นความแตกต่างที่สำคัญ กล่าวคือผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์ในรายการทั้งสองแตกต่างกันอย่างชัดเจนในเรื่องการผสมผสานทัศนคติ (attitudinal alignment)

เพ็ชรศิริ วงศ์วิภานนท์ (๒๕๔๑) กล่าวว่าขณะที่สนทนากัน คู่สนทนาแต่ละฝ่ายจะแสดงทัศนคติด้านต่าง ๆ ของคนออกมาด้วย

“ As participants co-construct their conversation, they express their own attitude towards the people, the on-going communicative activities and the matters being talked about, and at the same time take into account the attitude being expressed by their conversation partners.”

(เพ็ชรศิริ วงศ์วิภานนท์ , ๒๕๔๑ : ๘๗)

การผสมผสานทัศนคติของคู่สนทนาจะเกิดขึ้นเมื่อคู่สนทนาทั้งสองฝ่ายพร้อมใจที่จะร่วมมือกันเพื่อให้การสนทนานั้นเป็นไปตามแนวทางที่ทั้งสองฝ่ายปรารถนา ผู้วิจัยพบว่าคู่สนทนาในรายการทไวไลท์โชว์และรายการโอทีวีทอล์คแตกต่างกันอย่างชัดเจนในเรื่องนี้ กล่าวคือ ในรายการทไวไลท์โชว์คู่สนทนาดังมีจุดหมายเดียวกันคือสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่ผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์เลือกถามเฉพาะประเด็นที่ผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ลำบากใจที่จะตอบ บางครั้งผู้สัมภาษณ์บอกผู้ให้สัมภาษณ์อย่างชัดเจนก่อนการสัมภาษณ์ว่า เรื่องใดไม่ยากตอบก็ไม่ต้องตอบ การสัมภาษณ์จึงเป็นไปอย่างด้อยทีด้อยอาศัย ผู้สัมภาษณ์ไม่คาดคั้นเรื่องที่ผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ต้องการตอบ และผู้ให้สัมภาษณ์เองก็ร่วมมือที่จะตอบคำถามเพราะทราบดีว่าการตอบคำถามเหล่านั้นจะช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่คน ส่วนคู่สนทนาในรายการโอทีวีทอล์คไม่ได้มีเป้าหมายไปในทางเดียวกันตลอด บางครั้งข้อเท็จจริงที่ผู้สัมภาษณ์ต้องการทราบอาจเป็นเรื่องที่ผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ต้องการตอบ ผู้ให้สัมภาษณ์ในรายการนี้จึงให้ความร่วมมือในการตอบคำถามน้อยกว่าผู้ให้สัมภาษณ์ในรายการทไวไลท์โชว์ กล่าวคือจะตอบเฉพาะคำถามที่ต้องการตอบ และจะใช้กลวิธีต่าง ๆ เพื่อจะหลีกเลี่ยงการให้ข้อเท็จจริงทั้งหมด

กล่าวโดยสรุปได้ว่า นอกจากวัตถุประสงค์แล้ว ปรวิพทด้านอื่น ๆ ของการสัมภาษณ์ทั้งสองรายการยังแตกต่างกันด้วย ปรวิพทที่ต่างกันได้แก่ ฉาก ผู้ร่วมเหตุการณ์การหรือคู่สนทนา น้ำเสียงหรือท่วงทำนองในการสัมภาษณ์ เครื่องมือหรือลักษณะภาษาที่ใช้ และบรรทัดฐานของปฏิสัมพันธ์และการตีความ ปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้การสัมภาษณ์ทั้งสองรายการแตกต่างกันก็คือ การผสมทศนคคิของคู่สนทนา ในบทต่อ ๆ ไป ผู้วิจัยจะศึกษาว่ากลวิธีการถามในการสัมภาษณ์ของรายการที่เน้นวัตถุประสงค์ต่างกัน และมีการผสมทศนคคิของคู่สนทนาต่างกันั้น มีลักษณะต่างกันหรือไม่อย่างไร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย